

УДК 628.33628.34

RATIONING LIQUID WASTES НОРМУВАННЯ РІДКИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

Degtyar M./ Дегтяр М.В.

Assoc.Prof. / к.т.н., доц..

ORCID: 0000-0001-7836-1680

*O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv,
17, Marshal Bazhanov Street, 61002**Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова,
вул.Маршала Бажанова , 17, 61002*

Анотація. В статті розглянута актуальна проблема поводження з рідкими побутовими відходами та особливості їх нормування, показані особливості обліку обсягів водопостачання та водовідведення та порівняння нормативних обсягів і фактичних. Проаналізовано ряд нормативних документів у сфері поводження з рідкими відходами.

Комунальні підприємства розглядають рідкі побутові відходи, як стічні води, і тому визначення норм з вивезення рідких побутових відходів часто пов'язують з нормами водовідведення.

Основною проблемою обслуговування вигрібних ям є невідповідність їх технічного стану відповідним нормативним документам, складність нормування рідких стоків, часто невідповідність прилеглих територій та самих вигрібних ям санітарним вимогам.

В Україні, як правило, безпосередньо водоканали є одними з виконавців послуг з вивезення побутових (рідких) відходів, а також приватні підприємці.

Дослідження з встановлення норм та правил з надання послуг вивезення рідких побутових відходів фактично не проводилися, норми накопичення рідких відходів в різних містах України неоднакові. Аналізуючи динаміку утворення рідких відходів протягом 2015-2017 років можна спостерігати зниження кількості мешканців, що користуються зливовими ямами та деяким коливанням обсягів накопичення рідких відходів.

Таким чином, доцільно норми накопичення відходів встановлювати саме згідно фактичного обсягу утворення відходів, та до цього прив'язувати тариф на вивезення та утилізацію відходів.

Тому для ефективного вирішення питання необхідно комплексно підійти до проблеми з урахуванням економічної, соціальної та юридичної складової.

Ключові слова: Рідкі відходи, нормування, тариф, розрахунок, вигрібна яма

Вступ

Проблема акумуляції та вивезення побутових відходів, зокрема рідких на сьогодні доволі актуальна, оскільки її вирішення пов'язано з необхідністю забезпечення нормальної життєдіяльності населення, відповідного санітарного стану міст, охорони навколишнього середовища.

Рідкими побутовими відходами (РПВ) вважають господарчо-побутові (від миття, прання тощо) та каналізаційні стоки (за винятком промислових) за відсутності централізованого водовідведення, що накопичуються і тимчасово зберігаються у вигрібних ямах.

Рідкі побутові відходи є наслідком життєдіяльності людини, основними складниками рідких відходів є:

- каналізаційні стоки;
- фекальні відходи.

1. Сучасний стан питання. Постановка проблеми

Відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуги з поводження з побутовими відходами - це послуги з вивезення, перероблення та захоронення побутових відходів, що надаються в населеному пункті згідно з правилами благоустрою території населеного пункту, розробленими з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту та затвердженими органом місцевого самоврядування [1].

Згідно з Наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 р. № 259 [2] «Про затвердження правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів» визначення норм здійснюється за результатами вимірювання кількості відходів, основними показниками якого є: об'єм (куб.м), маса (кг), середня щільність (кг/куб.м).

Кількість рідких побутових відходів визначають для житлових будинків та інших об'єктів господарювання, не підключених до системи каналізації населеного пункту. Метою визначення фактичного обсягу накопичення рідких відходів є реалізація державної політики в сфері поводження з відходами, створення належних правових підстав та умов для затвердження норм надання послуг з вивезення відходів, створення сприятливих умов для забезпечення споживачів якісними послугами з організації збирання, вивезення та утилізації рідких відходів.

Постановка завдання

На сьогоднішній день комунальні підприємства, що займаються відкачуванням вигрібних ям та септиків з неканалізованих домогосподарств розглядають рідкі побутові відходи, як стічні води, і тому визначення норм з вивезення рідких побутових відходів часто пов'язують з нормами водовідведення.

Згідно Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць, затверджених Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2011 року № 145 [3], визначено, що вигрібна яма (вигріб) – це інженерна споруда у вигляді поглиблення в землі, виконана з водотривкого матеріалу, призначена для збирання та зберігання рідких відходів, наземна частина якої обладнана щільно прилягаючою кришкою та решіткою для відокремлення твердих відходів.

Основною проблемою обслуговування вигрібних ям є невідповідність їх технічного стану відповідним нормативним документам, складність нормування рідких стоків, часто невідповідність прилеглих територій та самих вигрібних ям санітарним вимогам.

Виклад основних досліджень

Слід зазначити, що країни Східної та центральної Європи пережили глобальні економічні, політичні та соціальні зміни з часів панування Радянського Союзу в регіоні. Сьогодні вноситься свої корективи, на даний момент рівень водоспоживання досить високий (хоча він нижчий ніж в Україні), але в той же час рівень очищення стоків у багатьох країн, зокрема і в Україні досить низький.

Аналізуючи основні принципи вивезення рідких побутових відходів та

очищення дворових туалетів у європейських країнах, необхідно зазначити, що обслуговують дану галузь не комунальні підприємства, а приватні компанії на умовах вільної конкуренції.

В Україні, як правило, згідно рішень міських виконавчих комітетів, безпосередньо водоканали є одними з виконавців послуг з вивезення побутових (рідких) відходів, також послуги з вивезення рідких побутових відходів надають приватні підприємці.

Дослідження з встановлення норм та правил з надання послуг вивезення рідких побутових відходів фактично не проводилися, норми накопичення рідких відходів в різних містах України неоднакові.

Слід зазначити, що навіть у таких мегаполісах, як Харків, Київ та ін. деякі суб'єкти господарювання не мають централізованого водопостачання та водовідведення.

Кількість рідких побутових відходів для об'єктів без централізованого водопостачання та каналізації визначають:

- на підставі даних про обсяги надання послуг з вивезення рідких побутових відходів у населеному пункті протягом календарного року на розрахункову одиницю відповідно для житлових будинків та інших об'єктів утворення побутових відходів без централізованого водопостачання та каналізації;
- на підставі проведення вимірювань об'єму утворення рідких побутових відходів відповідно для житлових будинків та інших об'єктів утворення побутових відходів без централізованого водопостачання та каналізації.

Норми надання послуг визначаються на підставі правил, встановлених центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства. Зазначені норми переглядаються один раз на 5 років (п. 7 в редакції Постанови КМУ № 541 від 25.05.2011 р.) [4].

Аналізуючи динаміку утворення рідких відходів протягом 2015-2017 років можна спостерігати зниження кількості мешканців, що користуються зливовими ямами та деяким коливанням обсягів накопичення рідких відходів. Більш детально можна розглянути на прикладі одного з районів м. Харкова (рис. 1).

При дослідженні питання з вивезенням рідких відходів у місті Харкові було виявлено, що біля 40- 50% мешканців з загального числа споживачів, що не мають централізованого водовідведення, користується вуличними колонками, та не мають технічної можливості встановити прилади обліку води. Отже не мають можливості визначити фактичне водоспоживання, а відповідно і обсяги водовідведення. Виходячи з цього для формування чи коректування об'єктивного обсягу накопичення рідких побутових відходів необхідно проводити заміри фактичного накопичення обсягів рідких відходів та згідно отриманих даних порівнювати фактичні обсяги накопичення рідких відходів та розрахункові з урахуванням ступеня благоустрою. Таким чином, доцільно норми накопичення відходів встановлювати саме згідно фактичного обсягу утворення відходів, та до цього прив'язувати тариф на вивезення та утилізацію відходів.

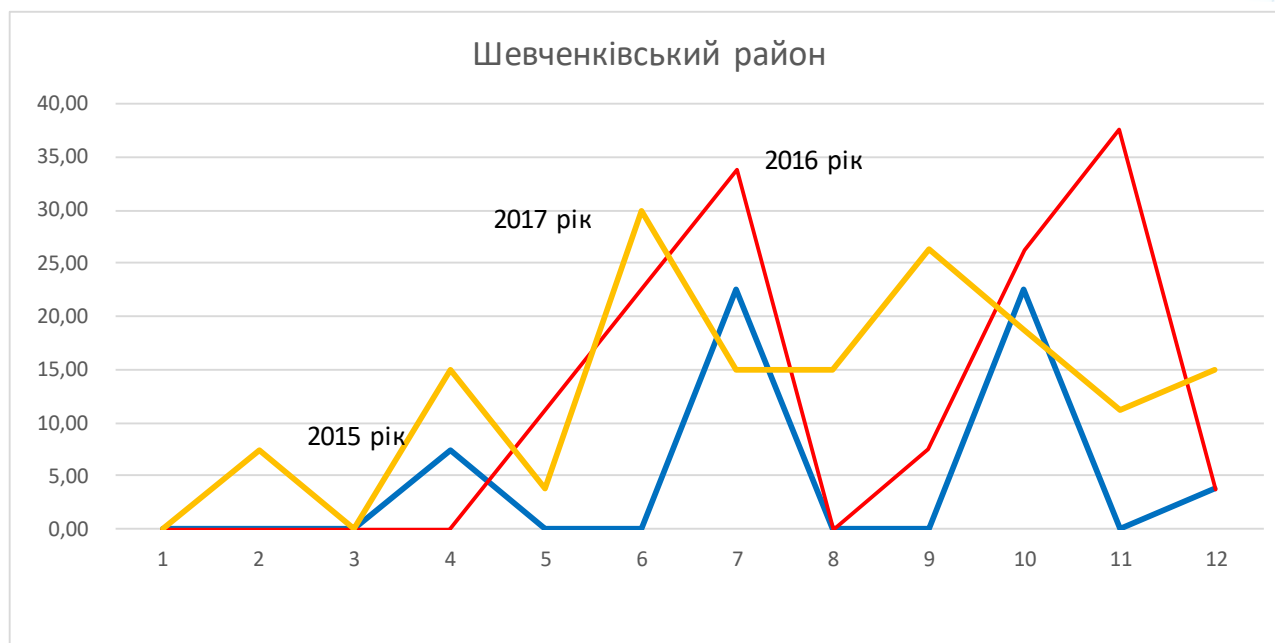

Рисунок1 - Зміна обсягів накопичення рідких відходів за період 2015-2017р.

Висновки

Таким чином, був проведений аналіз нормативної бази, щодо нормування та обліку рідких відходів, отримані данні щодо реального обсягу накопичення відходів.

Перебуваючи на «одній хвилі» з ЄС, та прагнучі до євроінтеграції, та на виконання Директиву ЄС про міські стоки [5], згідно якої від країн-учасниць вимагається підтримування високих стандартів очищення каналізаційних стоків з метою боротьби з забрудненнями, більше того дозволяється та заохочується використання «альтернативних каналізаційних технологій», необхідно:

- розглянути можливість відмови від послуги акумулювання відходів у вигрібних ямах та звернути увагу на більш сучасні та цивілізовані методи поводження з рідкими відходами;
- узгодити основні законодавчі акти з законодавством ЄС;
- залучити місцеві комунальні підприємства до обговорення різних варіантів досягнення встановлених цілей;
- залучення місцевих коштів (за рахунок міського бюджету);

Тому для ефективного вирішення питання необхідно комплексно підійти до проблеми з урахуванням економічної, соціальної та юридичної складової.

Література:

1. Закон України «Про житлово-комунальні послуги» від 9 листопада 2017 року № 2189-VIII [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text>;

2. Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства від 30.07.2010 р. № 259 «Про затвердження правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів» [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0871-10>;

3. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2011 року № 45 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0457-11>;

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. № 541 «Про внесення змін до Правил надання послуг з вивезення побутових відходів». [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/541-2011-%D0%BF>;

5. Директива Ради 91/271/ЄЕС «Про очищення міських стічних вод». [Електронний ресурс]. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_911#Text

Abstract. *Liquid household waste is a consequence of human life, the main components of liquid waste are: sewage and household waste.*

Utilities treat liquid household waste as wastewater, and therefore the definition of liquid waste disposal standards is often associated with sewerage standards.

The main problem of maintenance of cesspool is the non-compliance of their technical condition with the relevant regulations, the complexity of the rationing of liquid effluents, often the non-compliance of adjacent areas and the cesspool themselves with sanitary requirements.

In Ukraine, as a rule, water utilities are directly one of the providers of services for the removal of household waste, as well as private entrepreneurs.

Research on the establishment of norms and rules for the provision of services for the removal of liquid household waste hasn't been conducted, the norms of accumulation of liquid waste in different cities of Ukraine are different. Analyzing the dynamics of liquid waste generation during 2015-2017, we can observe a decrease in the number of residents using cesspool and some fluctuations in the accumulation of liquid waste.

Thus, it is expedient to set the norms of waste accumulation exactly according to the actual volume of waste generation, and to link the tariff for waste removal and utilization.

Therefore, in order to effectively solve the issue, it is necessary to take a comprehensive approach to the problem, taking into account the economic, social and legal components.

Key words: *liquid household waste, rates, tariff, calculation, cesspool*

Стаття відправлена: 10.03.2021 р.

© Дегтяр М.В.